

Частина 2

Матеріали науково-практичного круглого столу «Актуальні питання розвитку приватного права в сучасних умовах»

(26 січня 2012 року, м. Київ, НаУКМА)

*Галаган Д. В.,
студент магистратури
Центральноєвропейського університету
(м. Будапешт, Угорщина)*

ВИЗНАЧЕННЯ ЗМІСТУ ПОНЯТТЯ «ПУБЛІЧНИЙ ПОРЯДОК» ПРИ ВИКОНАННІ ІНОЗЕМНИХ АРБІТРАЖНИХ РІШЕНЬ

Рішення міжнародного комерційного арбітражу є загальновизнаним засобом вирішення спорів, що виникають у міжнародній торгівлі. Однією з причин такої популярності арбітражу є остаточність арбітражного рішення, тобто повноваження національних судів щодо перегляду арбітражних рішень обмежені. Так, відповідно до статті V(2)(b) Конвенції про визнання та виконання іноземних арбітражних рішень [1] однією з підстав для відмови у визнанні та виконанні іноземного арбітражного рішення є те, що його визнання або виконання суперечитиме публічному порядку України. Однак, у Конвенції не надається визначення публічного порядку, тлумачення змісту цього поняття було залишено на розсуд держав-сторін Конвенції.

Проведений автором аналіз судової практики з визнання та виконання іноземних арбітражних рішень дозволяє зрозуміти, як саме українські суди формулюють поняття публічного порядку. Зокрема, деякі українські суди, у тому числі Верховний Суд України, [2] при розгляді клопотань щодо надання дозволу на примусове виконання іноземного арбітражного рішення притримуються позиції, за якою якщо сторони у арбітражному спорі є не державними, а приватними структурами, то визнання і виконання такого арбітражного рішення «не впливає на незалежність, цілісність, недоторканість, основні конституційні права, свободи, гарантії як складові частини існуючого в

Україні ладу» (як, зокрема, йдеться в ухвалі Апеляційного суду м.Києва від 17 вересня 2010 року у справі РосУкрЕнерго проти НАК «Нафтогаз України») і, відповідно, не можуть суперечити публічному порядку.

Однак, на наш погляд, така аргументація є хибною принаймні з двох причин: 1) публічний порядок не є методом захисту виключно інтересів держави, а є більш широким поняттям, 2) міжнародна практика чітко вказує, що аргумент щодо того, що виконання арбітражного рішення суперечитиме публічному порядку, може бути успішно використаний приватною особою (суб'єктом господарювання) для оскарження судових рішень.

Ані Нью-Йоркська конвенція, ані Закон України «Про міжнародний комерційний арбітраж» [3] не вказують, що твердження щодо суперечності публічного порядку може бути використано лише державними структурами.

Відтак, судова практика застосування вищенаведених законодавчих приписів у системному зв'язку з конституційними нормами щодо прав, свобод, гарантії недержавних приватних осіб, потребує узагальнення та вдосконалення.

Список використаних джерел

1. Конвенція про визнання та виконання іноземних арбітражних рішень від 10 червня 1958 р. // Офіційний вісник України. – 2004. - № 45 від 26.11.2004. - С. 329. - Ст. 3004.

2. Див., напр.: ТОВ СтальУкрСнаб проти ТОВ Промексім, справа № 22ц-2125, ухвала Апеляційного суду Донецької області від 15 березня 2010 року. <http://revestr.court.gov.ua/Review/9289381>; РосУкрЕнерго проти НАК Нафтогаз України, ухвала Апеляційного суду м. Києва від 17 вересня 2010 року, справа № 22-22616/10. <http://revestr.court.gov.ua/Review/11496264>; Укршипінг Лімітед та Акціонерній судноплавній компанії «Укррічфлот» проти ПАТ Вадан Ярдс Океан, справа № 22ц-752/11, ухвала Апеляційний суд Миколаївської області від 25 березня 2011 <http://revestr.court.gov.ua/Review/14677439>

3. Про міжнародний комерційний арбітраж: Закон України № 4002-ХІІ від 24 лютого 1994 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1994. - № 25. – Ст. 198, з наступними змінами.

*Карнаух Т. М.,
кандидат юридичних наук,
доцент кафедри галузевих
правових наук НаУКМА*

РОЗМЕЖУВАННЯ ПОРУШЕННЯ ПУБЛІЧНОГО ПОРЯДКУ ТА СУПЕРЕЧНОСТІ МЕТИ ПРАВОЧИНУ ІНТЕРЕСАМ ДЕРЖАВИ І СУСПІЛЬСТВА ЯК ПІДСТАВА НІКЧЕМНОСТІ ТА ОСПОРЮВАНOSTІ ПРАВОЧИНІВ

Останнім часом у підприємницькому середовищі досить актуальним стало питання визнання укладених суб'єктами господарювання господарських договорів недійсними та нікчемними, що має негативні наслідки у вигляді донарахованих податкових платежів та штрафних санкцій, стягнення до бюджету отриманого за такими правочинами тощо.

При цьому однакова практика застосування правових норм, які регулюють відповідні правовідносини і містяться у ЦК України та ГК України, на жаль, відсутня, що негативно впливає на стабільність правопорядку у державі.

Підстав для визнання правочинів недійсними чи нікчемними законодавство України містить немало, однак основна увага буде зосереджена лише на таких, як: порушення правочином публічного порядку, вчинення правочину з метою, що суперечить інтересам держави і суспільства, його моральним засадам.

Правові норми стосовно недійсності правочинів, які суперечать інтересам держави і суспільства, були передбачені у ст. 49 ЦК УРСР 1963 р., згідно з якою «за угодою, укладеною з метою, завідомо суперечною інтересам соціалістичної держави і суспільства та за наявності умислу в обох сторін, все одержане ними за угодою стягувалось у дохід держави». Однак положення, яке б дублювало зміст норми, закріпленої у ст. 49 ЦК УРСР, ЦК України не сприйняв. Натомість, у ст. 228 ЦК України було закріплено правові наслідки вчинення правочину, який